

Estructures cooperatives

Informació per al professorat

Lectura compartidaⁱ

Una persona de l'equip llegeix el primer paràgraf. Les altres han d'estar molt atentes, ja que la següent (seguint, per exemple, el sentit de les agulles del rellotge) haurà de fer-ne un resum i/o explicar què s'ha dit. Els altres dos membres del grup hauran de dir si estan d'acord o no amb aquest resum. La persona que ha resumit el primer paràgraf, llegirà el segon, i el següent alumne/a n'haurà de fer el resum, mentre que els altres dos hauran de dir si l'explicació és correcta o no. El procés es repeteix successivament fins que s'haja llegit tot el text.

La substància

Es tracta d'una estructura apropiada per a determinar les idees principals –el que és substancial– d'un text o d'un tema. El professor/a demana a cada estudiant d'un equip que escriga una frase sobre una idea principal d'un text o del tema que s'haja treballat. Un cop cadascú ha escrit la seua frase, un d'ells, seguint un determinat ordre, ensenya als seus companys d'equip la que ha escrit i entre tots discuteixen si està bé, la corregeixen i matisen, etc. Si no és correcta o consideren que no es correspon amb cap de les idees principals, la descarten. El mateix es fa amb la resta de frases-resum escrites pels altres membres de l'equip. Es fan tantes voltes com calga fins a expressar totes les idees que consideren més rellevants o substancials. Al final ordenen les frases que han confeccionat en comú d'una forma lògica.

Estructura 1-2-4

El professor/a facilita a cada alumne/a una plantilla amb tres requadres (grans) on hauran d'anotar les successives respostes. Primer, cada alumne/a, individualment, pensa i anota la resposta o respostes a les qüestions plantejades, i les escriu al primer requadre. En segon lloc, els alumnes es disposen en parelles i intercanvien les seues respostes, les comenten i les fonen en una de sola, que escriuran cadascú en el segon requadre del seu full. En tercer lloc, després d'haver-se mostrat les respostes que han donat les dues parelles, tot l'equip ha d'elaborar la resposta més adient a allò que se'ls ha plantejat.

Full giratori en grups de 4 o per parelles

El professor/a assigna una tasca als equips i una persona del grup comença a escriure la seua part o aportació en un full. A continuació, el passa al company/a del costat seguint el sentit de les agulles del rellotge. Aquest escriu la seua part de la tasca en el full i el passa al següent de manera successiva fins que totes les persones del grup hagen participat en la resolució de la tasca.

El "full giratori per parelles" està pensat perquè tothom estiga ocupat, sense esperes, durant la realització de l'activitat. Dintre de cada equip, per parelles, inicien l'activitat en un full. Després d'un temps determinat (per exemple, tres minuts, depenent de

la naturalesa de l'activitat i/o del nivell), les dues parelles s'intercanvien el full, i cadascuna ha de continuar l'activitat després de corregir, si ho considera, la part escrita per la parella. D'aquesta manera, el full va girant d'una parella a una altra dins del mateix equip. Les parelles fan torns per escriure en el full. Mentre una persona escriu, l'altra està atenta a com ho fa per assegurar-se que l'activitat es realitza correctament.

Llapis al centre (variant)

En un grup de 4, cada alumne/a dirigeix una de les activitats. La primera persona llegeix el primer exercici, i decideixen conjuntament quina és la millor manera de fer-lo; mentre dialoguen, deixen els llapis al centre de la taula per indicar que és temps de parlar, no d'escriure. Llegeixen i comenten, així, les 4 primeres activitats. Quan s'han posat d'acord, cadascú agafa el seu llapis i, en silenci, escriuen la resposta a l'exercici en el quadern. En el "llapis al centre" clàssic, un alumne/a escriu l'activitat en acabar de comentar amb la resta del grup, mentre els altres romanen atents al que aquest escriu.

Canvi de grup

El professor/a reparteix uns quants post-it de diferent color a cada membre del grup (tants com qüestions). Hi haurà post-it de 4 colors. Cada alumne anota en un post-it diferent la resposta a les

ⁱ Les estructures "Lectura compartida", "La substància", "1-2-4", "Full giratori", "Llapis al centre", "El joc de les paraules", "Cadena de preguntes", "Sac de dubtes" i "Números iguals junts" estan extretes de: PUJOLÀS, P. i LAGO J.R. (Coord.) (2011): "Programa CA/AC per ensenyar a aprendre en equip".

qüestions plantejades. Després, s'alçarà i buscarà els membres dels altres grups que tinguen el mateix color de post-it i anotarà en un altre post-it les idees que considere interessants. Després d'aquesta dinàmica, el grup original es torna a reunir i posa en comú el que han après dels altres grups i elaboren una resposta conjunta.

El joc de les paraules

El professor/a escriu a la pissarra unes quantes paraules clau sobre el tema de treball. Dins de cada equip, l'alumnat ha d'escriure una frase (en una quartilla) amb aquestes paraules –cadascú a partir d'una de les paraules clau– o expressar la idea que hi ha darrere d'aquestes paraules. A continuació, seguint un ordre determinat, cada estudiant mostra la frase que ha escrit als companys/es. Aquests la corregeixen, la matisen, la completen... fins que, d'alguna manera, se n'apropien i la transformen en una frase col·lectiva. Si hi havia més de quatre paraules clau, es realitzen les rondes necessàries seguint el mateix procediment (si en alguna ronda ja no queden paraules per a tothom, han de repartir-se-les) fins a obtenir una frase, degudament supervisada per tot l'equip, per a cadascuna de les paraules clau.

Cadena de preguntes

Durant dos o tres minuts aproximadament, cada equip pensa en una pregunta sobre el tema o temes tractats. Aquesta qüestió es plantejarà a l'equip que es trobe al seu costat, seguint un ordre determinat (per exemple, la direcció de les agulles del rellotge). Passats els tres minuts, el portaveu d'un equip planteja la pregunta a l'equip següent, que ha de respondre. Seguidament, el portaveu d'aquest equip fa una pregunta a l'equip que ve a continuació. El procediment es repeteix successivament fins que l'últim equip fa la pregunta al primer equip que ha intervingut. Cada equip té dos

portaveus: un per fer la pregunta que han pensat en comú i un altre per donar la resposta comuna. Si una pregunta ja ha aparegut, se salta l'equip que l'havia plantejada. Acabada la primera ronda, es deixen dos o tres minuts més per pensar noves preguntes. Un cop s'acaben, s'inicia una nova cadena, però en direcció contrària: cada equip fa la pregunta a l'equip que a la primera ronda els havia fet la pregunta a ells.

Sac de dubtes

Cada component del grup escriu en un terç de full un dubte que haja tingut durant l'estudi d'un tema determinat. A continuació, passats uns minuts perquè tothom haja tingut temps d'escriure el seu dubte, l'exposa a la resta de l'equip per veure si algú pot respondre'l. Si algú sap respondre'l, l'alumne que tenia el dubte ha d'escriure la resposta a la llibreta. Si ningú no sap respondre'l, el donen al professor/a, que el col·loca al sac de dubtes de la classe. A la segona part de la sessió, el professor/a trau un dubte del sac i demana si algú d'un altre equip el sap resoldre. Si ningú coneix la resposta, la resol el professor/a.

Busca parella

Per parelles, comenteu les preguntes que se us proposen. Després, les parelles fetes van a buscar altres parelles de la classe per tal d'intercanviar impressions i enriquir les respostes. S'escull un/a portaveu a l'atzar en cada un dels grups de quatre que s'han format. Les/Els portaveus són els encarregats de transmetre les respostes del grup –enriquides, matisades, ampliades, etc.– a la resta de la classe.

Números iguals junts

Es tracta més aviat d'una estratègia per triar portaveu de manera aleatòria. Després de fer la tasca en equip, assignem un número de l'1 al 4 a cada per-

sona del grup. L'educador n'escull un a l'atzar i els que tenen el número corresponent de cada equip han de sortir davant del grup-classe i explicar el que s'ha dit al grup.